

“Noget for intet!”

“Noget for noget!”, sådan lyder en talemåde, de fleste kender og er fortrolig med. Erfaringen fortæller os, at man sjældent skal vente sig det helt stor udbytte, hvis ikke man er villig til først at gøre en indsats. Det gælder i vort arbejde. Og det gælder i forhold til andre mennesker. Hvis ikke man anstrenger sig for at gøre sit arbejde godt, opnår man i regelen ikke det ønskede resultat. Og hvis ikke man investerer noget af sig selv i det, vil et venskab eller parforhold sygne hen. Af samme grund er generationer blevet opdraget ud fra princippet om “noget for noget!”. Opfattelsen af, at der er en sammenhæng mellem vore handlinger, og den måde vort liv former sig på, er derfor også så indgroet og ligger så dybt i os, at vi ikke formår at gøre os fri af den.

Så længe tilværelsen arter sig sådan, som vi ønsker det, og lykken tilsmiler os, kan det føles let, ja endog meget bekvemt at bære det ansvar. For så har man kun sig selv at takke. Men når tilværelsen går os imod, når ulykke og sorg rammer os, og livet bliver tungt at bære, da rummer denne tankegang uhyggelige konsekvenser. Hvis nemlig fremgang, sundhed og lykke udelukkende skyldes egen fortjeneste, så må det også modsat gælde, at årsagerne til nederlag, sygdom og ulykke skal søges hos os selv. Med andre ord: Det er vores egen skyld, når det går os skidt.

Og sådan bliver det da også ofte opfattet. Rammes vi af alvorlig sygdom og sorg, er vi tilbøjelige til at spørge: “Hvad har jeg gjort, siden det skulle overgå mig”. “Hvorfor skal netop jeg rammes så hårdt?”. Hvad mening er der i det hele taget i al den lidelse og nød, som findes i verden? Hvordan kan man tro, at der er nogen Gud til, når der sker så meget uretfærdigt og så meget ondt? Hvis det skal give nogen mening at tro på Gud, må der vel være tale om en god og kærlig magt, der skaber og værner liv. Ikke en nedbrydende og livsfjendtlig magt.

Den tankegang, at et menneskes livsforløb og skæbne afhænger af dets skyld, er derfor også lige så gammel som troen på Gud. I en tid, hvor troen på Guds eksistens ikke stod til diskussion, var det indlysende, at man ikke kunne give ham skylden for alt det onde. Ansvar måtte placeres hos mennesket selv. Går vi langt nok tilbage, nøjedes man end ikke med at henføre den enkeltes skæbne til hans eller hendes egen fortjeneste. Også forældrenes og bedsteforældrenes handlinger havde betydning for de opvoksede slægters lykke og velfærd, mente man.

I vor tid er troen på Gud ikke længere uimodsagt eller nogen selvfølge. Problemet med, hvad der er årsag til menneskelige tragedier og alle de grusomheder, der dagligt væltes ud i hovedet på os i nyhedsmediernes, forsvinder bare ikke af den grund. Tværtimod. Hvis ikke der gives nogen Gud, så står mennesket ikke blot alene med ansvaret. Det er også henvist til selv at finde en løsning. Tanken om en sammenhæng mellem skyld og skæbne har oven i købet i de seneste år fået en særdeles betænkelig udformning. Det afspejler sig bl.a. tydeligt i den hjemlige sundhedsdebat: Hel- og halvofficielle råd og styrelser indskærper os uafsladeligt en bestemt levevis. Og ud fra devisen “noget for noget” overvejes det seriøst, om ikke det bør få følger, såfremt man undlader at rette sig efter disse anvisninger, og så bliver syg. D.v.s. man accepterer ikke blot, at der eksisterer en nøje sammenhæng mellem levevis og sundhed. Men man finder det også rimeligt, ja tilmed retfærdigt, at den enkelte selv bærer straffen for sin uforstand. I sandhed en ubarmhjertig og nådesløs holdning, som ikke står tilbage for det, vi hører om Gud i de gammeltestamentlige fortællinger, når han nedkalder sin dødbringende straf over det genstridige jødiske folk. Også i vores tilfælde medfører retfærdighed uden kærlighed et helvede på jord.

Men det er netop denne sammenhæng mellem skyld og skæbne, Vorherre afvise. Og billedet af den vrede Gud, som han forkaster. Til beretningen om nogle landsmænd, der var kommet i klammeri med soldater fra den romerske besættelsehær under en tempelofring og

var blevet slået ned i et sandt blodbad, siger Jesus: "Mener I virkelig, at de blev dræbt, fordi de var større syndere end alle andre? Eller hvad med dem, som døde, da et stort tårn i Siloam styrtede sammen. Var der mon tale om en velfortjent straf?". Og han svarer selv med et rungende: "Nej".

Ulykker og død lader sig ikke anskue som en straf over særligt onde mennesker. Den slags rammer i flæng og bærer vilkårlighedens præg. I øvrigt er det slet ikke muligt at sondre mellem forskellige kategorier af syndere. Alle har vi noget ondt på samvittigheden, og i forhold til Gud er det ligegyldigt, hvor meget eller lidt, der er tale om. Hovedsagen er den, at ingen - ikke én eneste af os - formår at overholde budet om kærlighed til ham og til vore medmennesker. Overfor Gud står vi derfor alle som skyldige. Og det er, hvad Vorherre opfordrer os til at forholde os til, i stedet for at pege fingre af dem, vi føler os hævet over.

Det er derfor også heldigt, at Gud hverken er ansat under sundhedsstyrelsen eller finansministeriet, så var der nemlig ikke levnet os meget håb om bønnehørelse: Men Gud har i ordet om sin søn vist os, at nok er vi alle syndere, og vel er ingen af os i stand til at leve op til hans krav om et liv i fuldendt kærlighed til andre mennesker. Og dog har vi hans tilgivelse og nåde, når blot vi erkender vor utilstrækkelighed og afmagt: Løftet om "noget for intet!".

Gud selv blev menneske i Jesus fra Nazaret. Med sit liv og sin gerning viste han os den vej, vi skal gå. Og i hans ord kan vi finde styrke til at klare til de genvordigheder, som møder os på vor færd. Dér tilbydes os tilgivelse og trøst, når vi gang på gang må erkende, at det gode vi vil, det gør vi ikke, men det onde, som vi ikke vil, det gør vi. Med hans liv, død og opstandelse kom der derfor nyt håb ind i verden.

"Men hvad så med alle ulykkerne og det onde?", kunne man spørge. Det forsvinder jo ikke bare fordi, vi får vore synders forladelse eller løftet om evigt liv. Og det er jo sandt nok. Der sker mangt og meget, vi hverken forstår eller har magt til at ændre. Og al verdens nød og elendighed kan nok tage modet fra os. Men evangeliet forkynder os, at det ikke er op til os alene at klare paragrafferne. Det kan godt være, at vi har vores andel i ulykkerne, men det er alligevel ikke vores opgave at frelse hele verden. Hvis vi tror på det, ja så får vi nyt mod til at tage kampen op mod sygdom, ondskab og ødelæggelse, dér hvor vi selv måtte møde den, for da har vi tillid til, at en anden tager over, når vore kræfter slipper op.

Finn Ryneld.